

Nominasjon av pave Frans til Nobels fredspris,

Jeg vil med dette nominere pave Frans til Nobels Fredspris for 2025. Han ble født 17. desember 1936 i Buenos Aires i Argentina. Etter utdanning i kjemi og filosofi underviste han ved flere universiteter i hjemlandet fram til 1967, da han begynte på teologistudiet. Fra 1969 har han hatt en rekke stillinger og verv innen kirkelige og akademiske institusjoner, blant annet som erkebiskop fra 1998 og kardinal fra 2001. Han ble utnevnt til pave av Den Katolske Kirke 13. mars 2013 og tok da navnet pave Frans.

Pave Frans evinnelige bidrag for å fremme forpliktende og omfattende fred og forbrødring mellom mennesker, folkegrupper og stater er av en enestående karakter, som gjør han fortjent til Nobels fredspris.

Pave Frans har konsekvent kalt verdens ledere til å bruke diplomati og forbrødring for å løse konflikter på en ikke-voldelig måte framfor bruk av militær makt og fysisk tvang. Dette engasjementet for ikke-voldelig konfliktløsning samsvarer godt med de evige prinsipper som er nedlagt for tildeling av Nobels fredspris.

Pavens liv og verdiformidling kjennetegnes for øvrig av et sterkt budskap om nødvendigheten av fred og forsoning. Budskapet har ikke vært redusert til fred og forsoning mellom stater alene, men vel så mye blitt frontet mellom enkeltmennesker og folkegrupper av ulik bakgrunn. Pave Frans har gjort dette ved å konsekvent sette verdier som barmhjertighet, medlidenhet, nestekjærlighet, tilgivelse og ydmykhet på dagsorden i en rekke saker og konfliktområder.

Pave Frans engasjement for fred og forsoning er forankret i en grunnleggende respekt for alle menneskers iboende verdighet, så vel som menneskehetens felles ansvar og forpliktelse å arbeide for en fredelig sameksistens preget av familiær respekt, der enkeltmennesket må se på sine medmennesker som brødre og søstre.

Jeg vil også understreke hvordan pave Frans i encyklikaen Fratelli Tutti har artikulert en visjon om fred rundt ideen om omfattende ("integreert") brorskap: mellom enkeltmennesker, folk, stater, i fellesskap med og respekt for natur og miljø. I dag, mer enn noen gang, trenger vi slike velbegrunnede og omfattende visjoner for fred. Pavens helhetlige fredsarbeid, med det ukrenkelige menneskeverdet som grunnpilar, illustrerer derfor likeså mye noe nytt og samsvarer så godt med ett av Alfred Nobels ofte glemte ideal: «för folkens förbrödrande».

I tidligere års markeringer og prisutdelinger har bestemte kategorier og viktige saker blitt anerkjent av Komiteen. Ved å gi prisen til pave Frans kan Komiteen snarere være med å bekrefte viktigheten av religiøst lederskap som premisser for fred. Vi ser dessverre altfor ofte handlinger med utgangspunkt i religion som hinder for fred. Ved å gi fredsprisen til pave Frans gis det derimot en mulighet for å også bekrefte at religion også kan være den sterkeste motoren for fred.

Kun uker etter sin innsettelse gikk pave Frans første reise til den italienske øya Lampedusa i lys av gjentakende nyheter om båtforlis med migranter. Paven løftet her frem respekten for alle menneskers iboende verdighet, og tok sterk avstand fra det han anså som en «globalisering av likegyldigheten». Videre inviterte også pave Frans raskt til et interreligiøst bønnemøte for fred, der blant annet Israels og Palestinas presidenter var samlet i 2014. Samme år ble det også klart at pave Frans spilte en sentral rolle i normaliseringen av relasjonen mellom USA og Cuba.

Videre har han brukt sin innflytelse og posisjon til å støtte opp om en rekke freds- og forsoningsprosesser, som blant annet i Venezuela og Colombia. I Venezuela har Den katolske

kirkes arbeid på grasrotnivå, etter pave Frans ønske som en av ytterst få aktører som har hatt mulighet til å gi sosial- og humanitær støtte til befolkningen, bidratt til å redusere de sivile konsekvensene som følge av den politiske situasjonen i landet. Året etter signeringen av fredsavtalen mellom FARC-geriljaen og den colombianske regjeringen, dro pave Frans til landet for å motivere alle berørte parter til å ta de første forsonende skrittene mot varig fred. Pave Frans har også engasjert seg sterkt i situasjonen i Sør-Sudan, hvor han gikk usedvanlig langt for å motivere partene til å inngå en varig fredsavtale, ved å gå på kne og kysse føttene til president Salva Kiir og tidligere opprørsleder og visepresident, Riek Machar. Vatikanet har også bidratt som vertskap for flere samtaler mellom aktørene i det krigs- og sultherjede landet.

Pave Frans dialogiske tilnærming i møte med konflikter på lokalt så vel som globalt nivå er tydelig drevet av en overbevisning om at fred hverken kan skapes eller bevares der meningsmotstandere fortrenses eller faktiske forhold forstummes. I 2021 besøkte pave Frans Irak, og hadde samtaler med sjiamuslimenes øverste leder i Irak, ayatolla Ali al-Sistani. I Irak feiret paven en offentlig gudstjeneste i et IS-herjet Mosul, hvor han oppfordret og fremhevet håpet og troen på at gjenoppbygging av landet er mulig til tross for at lidelsene og sårene er dype. For mange ble pavens besøk sett som et viktig tegn på at fred, frihet og forsoning virkelig er mulig. Pave Frans har for øvrig lenge arbeidet for å bedre forholdet mellom kristne og muslimer og har blant annet etablert et godt forhold til sunnimuslimske ledere som sjeik Ahmed el-Tayeb i Kairo. Han har tidligere besøkt sunnimuslimske ledere i land som Bangladesh, Marokko, Tyrkia og De forente arabiske emirater.

Gjennom blant annet hans andre encyklika, *Laudato Si'* fra 2015, var Pave Frans en av de tidligste stemmene som løftet inn viktige sosiale, moralske og samfunnsmessige perspektiver i den internasjonale samtalen om klimaet. Han løfter frem sammenhengen mellom fred, enhet og håndtering av klimautfordringene og hvordan det å feile med å løse disse vil resultere i enorme sosiale og økonomiske utfordringer, der alle mennesker, men særlig de fattigste vil være de som blir påført den største lidelsen. Betydningen av dokumentet som premiss for den internasjonale dialogen om Parisavtalen i 2015, er blant annet fremhevet av generalsekretær i UNFCCC, Christiana Figueres, og en rekke aktører som var sentrale i dialogen som ledet frem til Parisavtalen.

På julaften, 24. desember 2024, åpnet pave Frans den hellige døren i Peterskirken i Vatikanet og innledet med det jubelåret 2025, også kalt «Håpets år», etter pavens ønske at det må bli slutt på alle konfliktene i verden, som i Ukraina og Palestina.

I tillegg er pave Frans sterke engasjement for atomnedrustning tydelig og viktig. Fra og med 2017 har han understreket hvordan atomvåpen er umoralske ikke bare med hensyn til deres bruk, men også deres besittelse av hensyn til avskrekking.

(https://www.vatican.va/content/francesco/en/speeches/2017/november/documents/papa-francesco_20171110_convegno-disarmointegrale.html)

Et poeng gjentatt veldig tydelig på 75-årsmarkeringen etter Hiroshima.

(<https://www.vaticannews.va/en/pope/news/2020-08/pope-francis-calls-for-world-free-of-nuclear-weapons.html>)

Den Hellige Stol var også den første parten som signerte traktaten om forbud mot atomvåpen.

(https://www.icanw.org/holy_see#:~:text=The%20Holy%20See%20has%20signed,force%20on%2022%20January%202021)

Pave Frans har også en høyst klar og relevant stemme knyttet til mulighetene og utfordringene som ligger i den raske utviklingen innen kunstig intelligens, noe som kommer klart frem i pavens budskap fra så sent som i januar i fjor.

(<https://www.vatican.va/content/francesco/en/messages/peace/documents/20231208-messaggio-57giornatamondiale-pace2024.html>)

Jeg tillater meg på denne bakgrunn å nominere pave Frans som kandidat til Nobels Fredspris for 2025.